

256

Avvakta med nya 3:12-förslaget. Utred beskattning av entre- prenörer ur ett internationellt perspektiv!

AV HANS PETER LARSSON

I. INLEDNING

Regeringen har nu valt att i delar inte lägga fram utredaren Christer Silfverbergs förslag till skärpta 3:12-regler som presenterades i betänkandet Översyn av skattereglerna för delägare till fåmansföretag, SOU 2016:75. I stället har ett utkast till lagrådsremiss i samma fråga presenterats och sänts ut på remiss i de delar som utredningens förslag ändrats.

I vårpropositionen för 2017, SOU 2016/17:100 s. 37, skriver regeringen att man i höstens budgetproposition för 2018 planerar att lägga ett förslag till ändrade 3:12-regler. ”Vid utformningen av reglerna bör en bra balans mellan vikten av fortsatt goda skattemässiga villkor för företagande och entreprenörskap och syftet att förhindra att arbetsinkomster omvandlas till lägre beskattade kapitalinkomster eftersträvas.”
Game *not* over!

Tillsammans med kollegan Annika Svanfeldt beskrev jag utfallet av Silfverbergs förslag i SvSkT nr 8 2016. Jag är nu ombedd att kommentera även det nya förslaget.

Jag har i Dagens Industri den 4 november 2016 beskrivit utredningens förslag som ”ett dråpslag mot entreprenörer”. Jag har fått stark kritik för denna uppfattning. Men jag har vidhållit min uppfattning. När nu regeringens förslag i frågan kommit finns det anledning att inta en mer nyanserad uppfattning.

Sammantaget tycker jag inte att förslaget till förändringar utgör något dråpslag längre. Det är positivt att regeringen synes ha tagit intryck av del av den kritik som riktades mot utredningsförslaget och inte fört vidare de mest, som jag uppfattar det, tillväxtfientliga delarna i det förslaget. Vidare har hänsyn tagits till ägare till de absolut minsta verksamheterna.

Läget kan i mina ögon nu beskrivas så att man backat cirka en tredjedel av förslaget. Det är bra! Trots det är min uppfattning nu att förslaget bör sättas på hold och indirekt beaktas inom ramen för en sammantagen översyn av beskattningen av svenskt entreprenörskap. Detta då även regeringens förslag rymmer högst betydande försämringar vad avser gränsbeloppen. Entreprenörer störs därtill i sin planering av ständiga diskussioner om ändringar och höjningar av beskattningen, inte bara inom 3:12. Därtill föreslås alltså en betydande skatthöjning som leder till att utdelningarna kan förväntas bli lägre och att avkastningskraven på investeringar i praktiken ökar.

Mina synpunkter nedan kommer att fokusera på effekterna i fem delar utifrån min roll som rådgivare till entreprenörer och deras företag.

- Effekter av ökat skatteuttag.
- Ökad komplexitet.
- Risker för samarbetssvårigheter och osämja mellan kompanjoner genom den individualiserade trappstegsmodellen för beräkning av gränsbelopp.
- Konkurrensrättsliga aspekter mellan entreprenörer som har mindre andelar i ett fåmansföretag.
- De alltså felaktiga utgångspunkterna för reglerna, den anställda tjänstemannen som inte tar någon risk mer än att bli gammal och beskattningen av inhemsk enskild näringsverksamhet.

2. DE OLIKA DELARNA I DET NYA FÖRSLAGET

2.1 SKATTESATSER – PÅ GRÄNSBELOPPET OCH OVANFÖR TAKBELOPPET FÖR TJÄNST

Förslaget rymmer en höjning av den sammanlagda skatten på löpande kapitalavkastning från 37,5 till 41,5 procent när bolagsskatten räknats

med. Det blir följden av att skatten på gränsbeloppet föreslås höjd från 20 till 25 procent. Redan 37,5 procent är rekordhögt i ett internationellt perspektiv och ger inte en kronas värde i förmåner. Kapitalinkomster som beskattas som tjänst träffas av en beskattning kring 60–70 procent, även det utan att några som helst förmåner erhålls. Det angivna syftet, att motverka inkomstomvandling, känns uttjatat i detta nu. Möjligen kan förslaget beskrivas som att gå ur askan i elden om normen är en inkomstbeskattning på 60–70 procent.

Detta är en politisk fråga.

Högre skatter leder till ökade avkastningskrav på en investering, för den som inte har tillgång till en internationell kapitalmarknad med lägre skatter. Man måste därför föreställa sig och förstå hur skatt som en ekonomisk broms fungerar. Lån i bank är i princip inte att tänka i dessa situationer.

I utkastet till lagrådsremiss hänvisar regeringen till ny forskning på området, effekter av höjda kapitalskatter, när man skriver, s. 41, att ”effekten av kapitalskatter för kapitalförsörjningen kan anses vara begränsad”. Den nya forskningen syftar på, enligt not 3 på samma sida, en amerikansk undersökning gjord på en sänkning av skatten på utdelning 2003 i USA. Kanske var det svårt att mäta om en sänkning ledde till ökat kapitalinflöde till bolag? Vilken var målgruppen för forskningen? De minsta företagen i Sverige som inte har potential att vara born globals får i allmänhet sällan någon extern finansiering. Likaså investerar inte externa investerare i mindre bolag, i syfte att få löpande utdelning utan avkastning förväntas genom kapitalvinst vid försäljning eller notering. Referensen till den utländska forskningen är således inte relevant och känns direkt vilseledande i sammanhanget. Merparten av finansieringen i fåmansföretag kommer därtill från egna upparbetade vinster och ägarens medel. Likaså skriver regeringen att ”en enhetlig kapitalbeskattning på 25 procent gynnar nystartade och redan existerande företag”. På vilket sätt? Uppfattningen motiveras inte utan synes närmast tagen ur luften.

Motiveringen till höjningen av skattesatsen från 20 till 25 procent framstår i mina ögon sammantaget som tunn, delvis felaktig och för mig svår att förstå. Liksom att fem myror är fler än fyra elefanter förstår entreprenörer att 41,5 procent skatt är mer än 37,5 och att vinsten föreslås beskattas med en högre skatt som ska betalas.

Effekterna av förslaget i denna del, tillsammans med begränsningen av gränsbeloppen som jag återkommer till, blir konkret två stycken; lägre utdelning och fler så kallade trädabolag. I stället för att ta löpande utdelning främjas försäljning av företag genom holdingbolag med efterföljande passiv trädaperiod. Då kan skatten på orealiserad värdestegring

begränsas till 25 procent. Inga medel återinvesteras då i nya start-ups utan placeras i fonder och noterade bolag.

När det gäller skattesatser så såg många lite större entreprenörer ett ljus i tunneln med utredningens förslag om att utdelning och kapitalvinst över ett takbelopp om 100 inkomstbasbelopp skulle beskattas med 25 procent. Det hade främjat en direkt avskattning av vinster utan trädaperiod och med därpå följande investeringar i nya företag. Nu föreslås inte den förändringen. Därtill höjs ett gemensamt takbelopp för utdelning och kapitalvinst till 120 inkomstbasbelopp per år, cirka 7,4 mkr, som kommer att beskattas med upp mot 65–70 procent. Utan närmare motivering av basbeloppshöjningen dessutom. På utdelningar ökar det tjänstebeskattade beloppet med 30 inkomstbasbelopp knappt 2 mkr.

Konsekvensen blir att förslaget rent praktiskt främjar fortsatt inlåning av kapital i bolag och, även här, i diskretionärt förvaltade trädalösningar, oftast genom fonder med betydande sammantagna avgifter till förvaltare. En konsekvensanalys i denna del saknas i regeringens förslag.

2.2 DET LÖNEBASERADE UTRYMMET – TRAPPAN

Regeringen behåller i sitt förslag en individualiserad beräkningsmodell av det lönebaserade utdelningsutrymmet där högre lönesumma i bolaget ger ett högre löneunderlag.

Ur ett praktiskt perspektiv kan följande sägas om den föreslagna modellen.

- KomPLICERAR jämfört med en generell nivå.
- För de minsta bolagen med upp till 10–15 anställda i princip halveras gränsbeloppet för en ensam ägare.
- För en ägare med 33 procent blir utfallet i stort detsamma, med den avvikelser att gränsbeloppet då föreslås begränsas till cirka en tredjedel i bolag med upp till cirka 5 anställda.
- LÄGG därtill att skatten föreslås höjd på detta gränsbelopp från 20 till 25 procent.

Flertalet uppfattar en sådan förändring som en mycket kraftig försämring riktad mot de minsta ägarna till företag som börjat anställa och expandera. Signalvärdet i detta ska heller inte underskattas.

Förslaget motverkar dessutom ägarspridning till anställda vilka initialt ofta förvärvar mindre andelar. Många företag överläts/generations-skiftas numera genom en successiv överlåtelse av ägande till anställda som är bäst lämpade att föra företaget vidare och utveckla detta. Eller så säljs hela företaget. Alltmer sällan sker generationsskiften inom famil-

jen. Förslaget sätter genom trappan som beräkningsmodell för gränsbeloppet i princip stopp för en successiv generationsskiftesmodell.

En förklaring, förutom den omtalade risken inkomstomvandling, till att gränsbeloppen begränsas är att dessa ackumuleras och inte utnyttjas och därför är högre än den risk som anses motivera dem. Denna risk är svår att mäta, men den slutsats som dras i förslaget av att gränsbelopp ackumuleras speglar inte hela verkligheten. Följande måste beaktas.

- Entreprenörer i mindre bolag återinvesterar i stor utsträckning vinster medan de växer och tar inte ut maximal utdelning. Extern finansiering saknas i allmänhet. De värnar ofta företagets ekonomi före den egna.
- Vinster i en verksamhet måste ses över en livscykel i ett företag. Först när en sådan period passerat kan slutsatser dras om gränsbeloppet är för högt. Ackumulerade gränsbelopp används alltså vid avyttringar av bolag, då realiserar värdet av investeringar. Värdeste-gringar och vinster realiserar endast i begränsad omfattning löpande.

Varken utredaren eller regeringen har visat att någon inkomstomvandling förekommer genom att gränsbelopp ackumuleras. Det framstår därför som lite småaktigt, och utan egentlig grund, att begränsa uppräkningen av sparade gränsbelopp.

En annan effekt som inte synes ha beaktats i förslaget av den individualiserade trappan är att gränsbeloppet per aktie blir olika för kompanjoner med olika ägarandelar. Denna effekt minskar med regeringens förslag till justerade andelstal i trappan, men kvarstår principiellt lika fullt. Större ägare som oftast har det bestämmande inflytandet kommer nu att få ta ställning till om en utdelning upp till deras gränsbelopp ska göras, med följande tjänstebeskattningsdel av utdelningen hos den mindre ägaren, eller om utdelningen ska styras av den mindre ägarens gränsbelopp? Den större ägaren kan då inte ta "full" utdelning.

Inte i något av fallen blir det bra. Förhållandet leder snabbt till osämja mellan ägare. Det ser vi redan idag vid olika gränsbelopp som en följd av till exempel föräldraledighet hos någon kompanjon som minskat dennes gränsbelopp eller för lågt eget löneuttag. Att redan dagens modell motverkar föräldraledighet bland entreprenörer är inte bra. Nu förstärks och institutionaliseras denna effekt för kompanjoner. Föräldraledigheten får anses självvald, men den föreslagna modellen blir tvingande.

Begränsningen av gränsbeloppet och den höjda skattesatsen kommer sannolikt att minska löpande utdelningar, vilket påverkar den varaktiga inkomstförstärkningen som regeringen förutspår med sitt förslag. Med

förslaget tas två steg tillbaka i 3:12-reglernas historia. Det är tveksamt om den uppskattade långvariga intäktsökningen på 2,7 miljarder kronor kan påräknas. Här går att lära av just historien. I stället uppkommer ekonomiska suboptimeringar i olika former.

En kanske retorisk fråga i sammanhanget, har regeringen räknat på vilka skatteintäkter som skulle tänkas uppkomma vid oförändrade gränsbeloppsnivåer och en sänkning av skatten på gränsbeloppet till 15 procent? Vinster skulle sannolikt delas ut i ökad grad, framför allt från äldre företag. Dessa skulle återinvesteras till del, konsumeras till del och lånas in till del. Yngre bolag skulle sannolikt sporras. Kanske kan man i ett första steg be Sifo ställa frågor innan proposition läggs?

2.3 4-PROCENTSREGELN OCH GRÄNSBELOPPSTAKET

Det är positivt att nuvarande 4-procentsregel föreslås slopad.

I denna del har regeringen ändrat utredningens förslag och föreslår nu en riktad särreglering för ägare med en lägre ägarandel än 4 procent. Gränsbeloppet begränsas för denna kategori ägare i de så kallade partnerbolagen till högst 25 procent av den egna lönen. En ägare med en lön på 800 000 kronor föreslås erhålla ett gränsbelopp på 200 000 kronor.

Undertecknad tillhör denna kategori. Jag vill trots det redovisa några effekter och erfarenheter.

Beräkningen av gränsbeloppet bör vara generell vad avser ägarandelar så som utredaren föreslagit.

Det är en missuppfattning bland många att inte ägare i de större partnerbolagen tar risk. Antingen tas denna genom att ett betydande belopp betalas för aktierna när erbjudande om partnerskap erhålls eller så sker en betydande inlåning i förhållande till ägarandelen. Händer något negativt i bolaget som inte kan lösas på annat sätt så tas denna inlåning i anspråk. En jämförelse med en anställd tjänsteman är alltså direkt felaktig.

Ska jag som mindre ägare i PwC tala av egen erfarenhet så förloerade jag betydande belopp genom revisionen av den tidigare klienten Prosolvia AB. Vilken anställd tjänsteman förlorar grovt uppskattat motsvarande en årslön när något missats? Detta efter att försäkringar tagna på marknaden tagits i anspråk. Nu är det inte min situation som ska beskrivas, men jag vill förklara att även ägare i partnerbolag tar risk. Denna ökar med innehavets storlek.

Antalet anställda i partnerbolagen är ofta omkring 10 anställda per delägare. Dessa anställda ska beläggas med arbete och ha lön före ägarna, precis som i alla andra företag. Arbetsuppgifter är sällan low

hanging fruits eller automatiska refererad in jobb från utländska internationella koncerner. Tvärtom. Inte sällan åtgår i genomsnitt omkring 10 procent av arbetstiden till olika marknadsföringsinsatser.

Den föreslagna särregleringen skapar därtill en konkurrenssnedvridning mellan mindre och större partnerbolag, ägarandelar över respektive under 4 procent. Detta förhållande utmanar de större byråerna och riskerar leda till att stora internationella fullservicebyråer inte längre finns i Sverige. Dessa kommer då att ersättas av mindre nischade så kallade boutiquebyråer. I vilken utsträckning detta är till gagn för svenska internationellt verksamma koncerner får dessa svara på. Även för de lite mindre kundföretagen är det en fördel om jag snabbt kan ta kontakt med en kollega i Helsingfors, Frankfurt, San Francisco, New Delhi eller Beijing i stället för att söka en nätverkskollega på annan byrå.

Förslaget i denna del framstår som en riktad negativ särlagstiftning mot en viss begränsad grupp som vilar på en felaktig föreställning om risknivå. Möjligen bör vi ödmjukt ställa oss frågan om 3:12-reglerna är allt igenom konforma med EU:s regler för statsstöd?

2.4 GENERATIONSSKIFTEN

Det är positivt att en generell neutralitet mellan interna och externa generationsskiften föreslås. Förslaget har brister i detaljer som kommenteras på andra håll av andra skribenter. Jag går därför inte in i dessa. Förslaget bör i sin huvudsakliga inriktning införas.

2.5 NÅGRA ÖVRIGA NOTERINGAR

Den särskilda skattemässiga definitionen av dotterbolag behålls i regeringens förslag. Detta är olyckligt och saknar egentlig grund. I förra veckan stoppade detta en omstrukturering där två kompanjoner ville äga genom varsitt bolag för att investera sin andel av verksamhetsbolagets vinst på olika sätt samtidigt som de behöll sin respektive andel av gränsbeloppet.

3. LÄKAREXEMPLET

På ett seminarium på Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, SNS 19.4 2017, om innehållet i vårpropositionen fick Max Elger, statssekreterare på finansdepartementet, frågan varför regeringen planerar att gå vidare med försämringar i 3:12-reglerna? ”En läkare som sätter sig själv på bolag jämfört med att vara anställd får idag cirka 100 000 kronor

i lägre skatt”, var hans svar. Finansminister Magdalena Andersson har tidigare använt samma exempel när hon förklarat varför 3:12-reglerna behöver skärpas.

Å andra sidan är det sannolikt att läkaren skulle arbeta mer, vilket ofta är fallet med läkare och andra som arbetar extra genom egna bolag, om hen inte träffats av en faktisk marginals katt på 65–70 procent på sin arbetsinsats. På många orter råder därtill brist på läkare och andra välutbildade personer. Ekonomiskt ökar produktiviteten om nyttjandegraden av humankapital ökas.

Hur många sådana så kallade stafettläkare finns det? En dryg handfull och några till. Antalet fåmansföretag är cirka 300 000 och ägarna till dessa som påverkas av de föreslagna skattehöjningarna är cirka 400 000 stycken. Vill man reglera läkare och andra som sätter sig på bolag kan detta ske på annat sätt. Till exempel genom tillämpning och eventuell justering av självständighetsrequisitet i definitionen av näringsverksamhet. Här kan också Skatteverket komplettera sitt nuvarande ställningstagande i frågan till ledning för skattskyldiga.

Kasta inte ut babyen med badvattnet! Om det finns någon baby som ska ut?

4. FÖRSLAG

Regeringen bör nu överväga tre saker.

1. Sätt hela 3:12-frågan på hold. Gå igenom reglerna i samband med en större översyn av beskattning av entreprenörer och entreprenörskap ur ett internationellt perspektiv. En sådan kan aviseras redan till hösten i kommande ekonomiska budgetproposition och bör ske direkt efter valet och i politiskt samråd.
2. Genomför generationsskiftesförslaget.
3. Genomför utredarens förslag till slopad 4-procentsspärr.

Det skulle skapa den i vårpropositionen efterfrågade balansen!

Hans Peter Larsson är partner och skatterådgivare till entreprenörledda bolag och dess ägare på PwC.